

Any XIII

Barcelona 16 de Agost de 1900

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Copia fot. de A. Espugas

Bonica contrabandista,
que ferne elogi es just...
tot aquell que tinga gust,
que no la perdi de vista.

De dijous á dijous

“ UN ANGEL CAIDO ”

Una de las nits de la setmana passada, va repar- tirse en lo teatro «Eldorado» d' aquesta ciu- tat, una fulla suscrita per un tal Agustí Munde- det Alvarez, que va cridar poderosament l' atenció.

Y á dir vritat, no n' hi havia per menos.

Era dita fulla, la qual portava 'l titul qu' encabe- sa aquestas ratllas, una denuncia aterradoro dirigida contra un dramaturch català, qu' ha conquistat lo calificatiu d' eminentissim. En ella, 's presentava com á un plagiari vulgar, al autor que durant molts anys ha causat no sols l' admiració de la regió catalana, sínó d' Espanya entera, ja que mol- tas de sas obras dramáticas han sigut traduhidas al castellà, conseguint las traduccions tants elogis com las respectivas obras matrius.

La denuncia, donchs, era terrible. Si s' haguès tractat d' un escriptor de poch mes ó menos, la cosa hauría passat casi desapercibuda, pero tractantse d' un escriptor quin sol nom era la garantia d' una li- teratura, aqueixa denuncia atacava de plè á plè 'l bon nom de la nostra escena.

Es lo que 's deya tothom: Si 'l cap de llista d' una literatura tan alabada, procedeix ab tan poch escri- pol ¿qué farán los que van al seu darrera?

Però aqueixa impressió de moment, deu, no obs- tant, moderarse, porque are mes que may, se crean desgraciadament, famas d' oripell.

¿Vol dir aixó que l' autor á qui 's refereix la es- mentada fulla, no siga digne del mes gran respecte?

No serém rosaltres los que diguém lo contrari, porque avants de llevar la fama á un home, es ne- cessari proceder ab molta mesura.

També podria tractarse en lo present cas, d' una d' aqueixas coincidencias, que fan apareixe com á plagiari á autors que tenen prou talent pera no anar á fer espigoleix en las propietats ajenas.

Pera major ilustració de nostres llegidors, y á fi de que ells mateixos, ab son clar criteri, pogan fer las deduccions que tingan per convenient, aném á copiar íntegra la fulla de referencia.

Aqueixa fulla diu així:

UN ANGEL CAIDO

Receta para hacer una obra dramática

«Se toma una novelita cualquiera, supongamos «La fin d' un Viseur» de Paul Perret. Los pro- tagonistas de esta novelita son, en primer tér- mino, el Conde de Saint André; á este Conde po- demos convertirle en hacendado y llamarle Sebas- tiá. El Conde es un libertino vulgar; pues libertino vulgar se le hace á Sebastia. Viene enseguida la her- mosa Lisbeth, joven sin padres conocidos que vaga errante por el mundo y á quien seduce el Conde.

A esta Lisbeth le llamaremos Marta y que vague tambien perdida y errante y sufra la seducción de Sebastia que abusa de su inocencia como abusó el Conde del estado de la pobre Lisbeth. Tenemos lue- go á Vauvodon: «le gros garçon normand, celui des yeux bleus et sauvages.» A este por su brutalidad, le elige el Conde al objeto de casarle con Lisbeth, cuando después de haberla deshonrado, quiere ocul- tar sus relaciones vergonzosas á los ojos de la no- bleza que le critica por sus escándalos. Pues á este Vauvodon puede dársele el nombre de Menelich, el elegido por Sebastia para que no sea obstáculo á un proyectado casamiento con una rica *pubilla*. El Con- de de Saint André regala á los desposados un casti- llo en la Borgoña «dans la haute (la alta) non plus dans la basse (baja): la montagne au lieu de la plai- ne.» Este párrafo puede ser de doble utilidad, prin- cipalmente por dar título al drama. Vgr. La monta- ña y el llano ó tierra alta y tierra baja ó sencillamen- te *Tierra baja*. Respecto al regalo de boda del Con- de, en lugar de un *castillo*, ya que ahora se trata de un hacendado y no de un noble, puede ser un *moli- no* que estará mas en carácter. El Conde comisiona á un noble para que pregunte á Vauvodon si con- siente en casarse con Lisbeth, á lo que responde el patán normando: «Ne será pas malaise! Elle est jo- lie.» Pues en el drama al hacerle la pregunta á Me- nelich este podrá contestar: «Ja ho crech que m'hi ca- saria!... etc., etc. A la llegada de Vauvodon los no- bles se rien de él y arman gran jarana «avec sa cravate bleu» y luego prorrumpen en aplausos. «Tout á coup, il y eut un silence, puis une autre explosion bien différente. Au lieu de rires, s' étaient de fu- rieux battements de mains.» (pág. 112) En la noche de bodas llega al Castillo el Conde de Saint André, celoso y arrepentido de haber casado á Vauvodon con Lisbeth. Sebastia puede presentarse en el moli- no por igual causa y hasta pasar con una luz por de- trás de una cortina blanca: será inverosímil, del gé- nero anodino, pero, resultará más teatral. (sic.) Na- da consigue el Conde con dar aquel asalto nocturno; que tampoco consiga nada Sebastia. Ciertamente, que en la novela queda plenamente justificado, pero ¿qué importa?! eso es *peccata minuta*. El Conde quiere que Vauvodon sea solo marido de nombre. «Aveugle et sourd, dit le comte.» Sebastia puede que- rer lo mismo. «C' est un mari qui ne doit l' être que de nom» á lo que Lisbeth contesta «Y á til tants d' hommes á vendre!...» Aquí podrá decir Marta «T' has venut...» etc., etc. Lisbeth, aunque repugnán- dole, se casa con Vauvodon á quien mas tarde ama por cualidades que en él descubre, y desprecia al Conde. Que haga otro tanto Marta pues muy poco ha de costar siguiendo la pista de la novela.

Y, saltemos al desenlace. El Conde despechado de que no le haya salido bien la estratagema que le cuesta un castillo como á Sebastia un molino, corta por lo sano, se quita la careta, se encuentran el amante y el esposo y tras una lucha á brazo partido ruedan los dos medio estrangulados al fondo de un estanque en donde acaban por ahogarse.

Aquí también puede haber lucha á brazo partido pero á fin de que resulte mas teatral que sea Menelich el que mate á Sebastia, con lo cual le queda tiempo suficiente para dirigirse «á la montagne á... la haute pas á la basse» gritando: «He mort al llop... he mort al llop.»

Y ya está *construido* el drama.

¿Verdad que el procedimiento es *angelical*?

Pues si un Angel se ve tentado del irresistible deseo de apropiarse lo ajeno, sin que conste la voluntad de su dueño, ¡qué no *repsodiará* un hombre, aunque se tenga, y le tengan algunos, por dramaturgo eminentísimo!

AGUSTIN MUNDET ALVAREZ

Barcelona 6 de Agosto de 1900.

Ara bé: ¿perqué fer embuts? Com haurán vist nostres llegidors, en la transcrita fulla sembla tracta del drama «Terra baixa» y de son autor lo celebrat dramaturch D. Angel Guimerá.

L' assumpto, com se veu, es delicadíssim.

Negar al Sr. Guimerá la paternitat de «Terra baixa» per la sola lectura de la fulla en qüestió, seria lleugeresa imperdonable.

No basta, com molts deyan que s' hagi també posat en tela de judici la originalitat del drama *Mar y Cel*.

Avants de tatxar de plagiari á un escriptor, es precis que 's donguin datos tan evidents, que no deixin lloch á dupte.

La fulla transcrita, consigna sols una coincidencia d' argument, argument que per altra part, per sa vulgaritat manifesta, no pot tenir altre mérit que l del desarrollo.

Los comtes de Saint-André y 'ls Sebastians, que per ocultar son crim, buscan un editor responsable, son personatjes qu' abundan en la vida real.

Nosaltres hauríam desitjat, que 'l Sr. Mundet Alvarez - á qui no tenim lo gust de coneixe- hagués seguit pas á pas l' acció de la novela que cita, fent las degudas comparacions ab lo drama *Terra Baixa* de manera que s' hagués evidenciat qu' aquet era una copia servil d' aquella.

Pero negar al Sr. Guimerá la paternitat del esmentat drama, perque existeix una novela en que hi ha un personatge que enganya á Vauvadón, com en Sebastia á Menelich, es una afirmació gratuita.

Creyém que l' autor de menos inventiva, pot produhir semblant argument, que en la vida real s' ha repetit hasta la sacietat.

Mientras lu Sr. Mundet - á qui oferim gustosos las planas del nostre periódich - no fassi un análisis sério d' abduas obras, per demostrar qu' existeix lo plagi, nosaltres continuarem tenint pe 'l Sr. Guimerá las mateixas consideracions que fins ara, ¡Quants

y quants arguments podriam citar que tenen marcats punts de contacte, sense que 's puga dir que l' un es copia del altre!

Existeixen molts obras escénicas que no revelan la originalitat per son argument, sinó per la manera estética y teatral de desarrollarlo.

Es aquet un punt importantíssim, pera jutjar, en lo cas de que 's tracta.

PERROT DE LA TOMASA.

LA FELICITAT

.....

Vaig tenirla tan aprop de mi, certa nit, somniant; que 'n aquell ditxós instant la ceguí meva de cop.

Mes ¡ay! que al volgué ab afany pëndrela, vaig despertar; y allavo s... vegí ben clar qu' era il-lusió... ¡somni! ¡jengany!!

BERNABÉ LLORENS

¿QUI ME 'L VA TRENCAR?

.....

UN home ¡Lo pare d' ella! ¿Qui es ella? La modista més caya que vareig coneix al servici. ¡Que n' era de *salau!* Ens varem veure pe 'l carré y ab quatre mots de calovo, d' aquells en cas ellufo... «*Almacen de sal*», «*ojos de lucero*», «*cuero de palmera*», etc. e c., 's clavá á riure, de tanta gracia que li feya y... ¡ja hi varem ser!

Molts vespres 'ns trovavam y anavam á dar mi ja volta de pobre. devegadas hi enrahonava ab signos per la finestra de darrera 'l quartel que donava al cel-obert de casa seva, fins que varem posar teléfono. ¿Cóm ho varem fer? Aixís: agafó pedra y fil, tiro, y al tercer cop... ¡dintre! Lliga ella 'l fil al canó de canya que li havia dat per endevant, y anava d' aló més bé.

Un demaí ¡ay! havent acabat de donar l' *equipo* á un retrassat, varem aprofitar una estona y... garla que garrarás. De prompte li faig una pregunta y 'm respón. —«¡Ja va!» M' estranyá la sortida tan fora de tó, y al aná á preguntarli de nou qué vo'ia dir, surt un bras de darrera d' ella, li pren lo canó, clava estirada y 'm va trencá 'l fil.

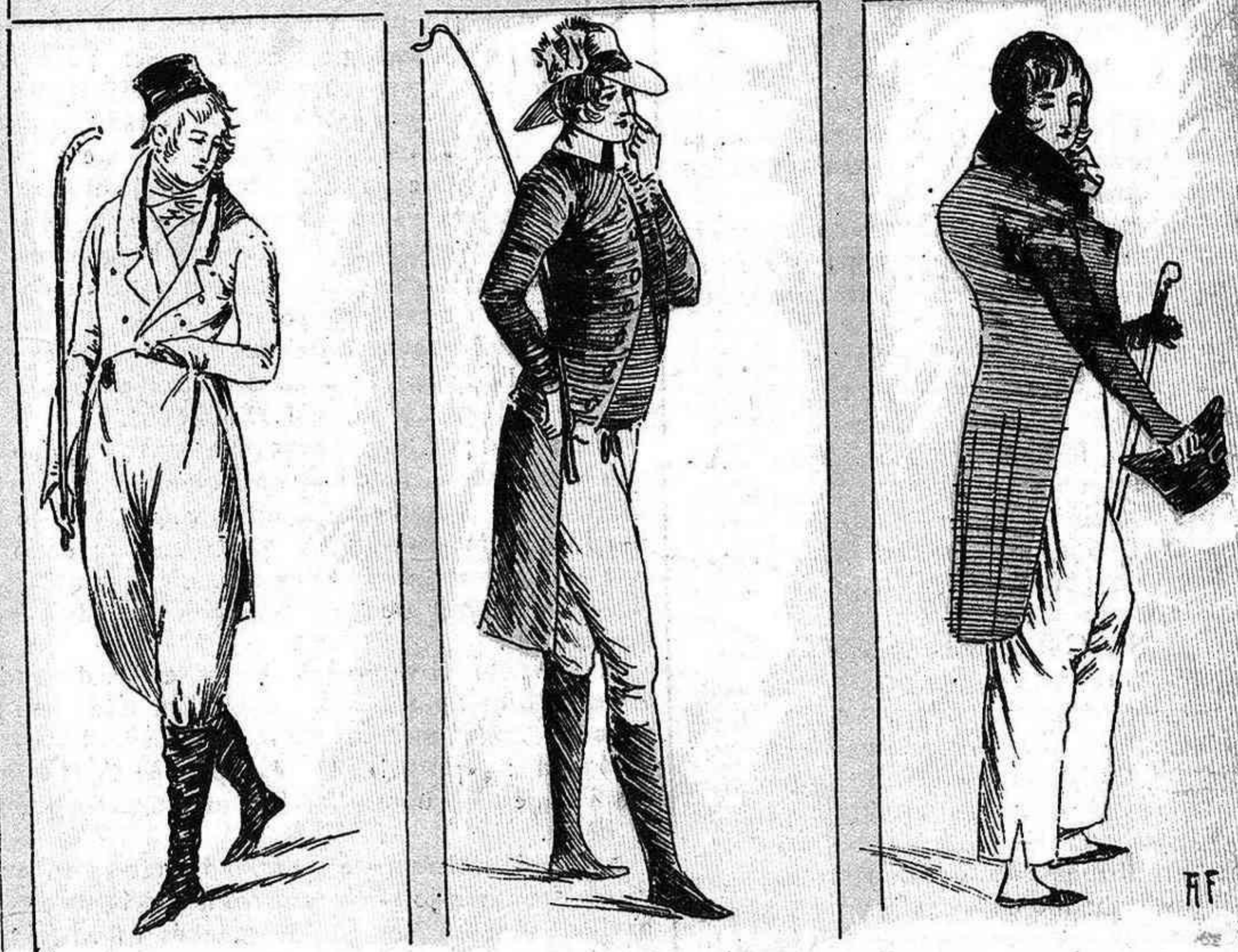
Al trovarnos al vespre ab ella li vareig fer dir que significava lo que havia passat; m' esplicá que 'l seu pare la havia cridat mentres tenia 'l canó á la boca y per aixó va dir:—«¡Ja va!» Després esplicá lo de la estirada del fil, que á la qüenta, li valgué una sumanta que Deu n' hi dó.

Acabat d' esclamarse e'la per lo desgraciats qu' eram, vareig exclamar jo:—Vès qui 'm ho havia de dir que havia de sé 'l teu pare qui 'm trenqués 'l fil... del teléfono!

FRA FIL FORT.

Tres gomosas de principi de sigle.

Tres elegants del any 1800

RF

FÍ DE SÍCLE

Tres gomosas fi de sigle.

Tres elegants d' ara

TF

Curiositats

Aquell problema complicat

(Vegis lo nostre número anterior)

Nos referim al del senyor desconfiat, que pera poder descobrir si 'l criat li prenia alguna de las 32 ampollas de vi, que va comprar, va colocalas en 8 caixons, distribuïdas de la següent manera:

1	7	1
7		7
1	7	1

Entre las distintas resolucions que pot donarse al problema en qüestió, las mes simpáticas per la simetria en la colocalió de las ampollas, son las que segueixen.

Distribució després de la 1.ª sustracció:

2	5	2
5		5
2	5	2

Després de la 2.ª:

3	3	3
3		3
3	3	3

Després de la 3.ª y última:

4	1	4
1		1
4	1	4

Han enviat solucions exactas, los Srs. relacionats á continuació:

Andreu Barbará, Un colomista novici, Ramon Terra, Francisco González Amigó; Joseph Llusá, Angel Buladó; J. Navarro, Manuel Gomila, Macaroni. Una aficionada, R. Puig y M. M., de Barcelona; Lerrerres, y Pau Recasens, de Tarragona; Liberato Rull, y Jaume Malagarriga, de Gracia; Vicents Escobayrò, de Sabadell; Marti C. Simó, Narcís de Pich,

y J. Morera, de Mataró; A. Trujillo, de Vich; Ramón Gelada, de Reus; Un de «La Amistat Obrera» y F. Mas Abril, de Premiá de Mar; Joan Brau, Joseph Eetany. Domingo Puig, Romano Petit, y Joseph Pons y Pons, de Sant Mari de Provencals; Pere Font Nielfa, y R. Campins, (oficial de Telégrafos) de Falset; Esteve Blasi, y Miquel Miquel, de Valls; J. Torrent, d' Arenys de Mar; R. Santigosa y Luis Pérez, de Sans; Joseph Cobersi, de Badalona; Grau Puig, de Sitges; Salvador Casas, Tomás Carnér, Joan Cerdans, y J. Sala Ferrer, de Sampedor; Jaume J. Bonhora, y Miquel Bosch, de Tarrasa; y E. F., de Valls.

Habent sigut la solució remesa per D. Jaume J. Bonhora, domiciliat en lo carrer de Serrano n.º 4, Tarrasa, la primera arribada á nostras mans, y conforme á lo promés, servirem gratuïtament al esmen-sat senyor durant un trimestre un exemplar setma-nal de LA TOMASA.

Trenca—clocas enrevessat

Posats á servir gratuïtament als endevinayres de nostres trenca clocas, un trimestre de suscripció al nostre periódich, concedirém igual premi á la primera persona que 'ns remeti perfectament ordenadas las següents paraulas, corresponents á dos dé-cimas compostas per un canonge en l' any 1790.

«Es, la, si, pau, rex, no, pau, pix, y, la, la, lex, grex, lux, la, de, lo, trux, de, es, que, fax, la, pax, la, fent, crux, a, la, es, tot, nox, y, fex, nos, nex, que, que, mox, que, mes, per, cel, del, vox, la, no, la, vix, los, frets, cors, nix, com, los, vans, caps, com, nux, y, dux, lo, fe, la, es, no, com, frix, com, un, son, sense, serà, sinó, stix, triunfarà, divina, contra, malvada, aquella, enemiga, Jacobinisme, funesta, discordia, sempre, guerra, farà, obscura, una, inmundada, tanta, entre, una, amenassa, serà, temo, ells, c ame, escoltan, una, vuyda, católichs.»

Bon acert, donchs; que per posar aquets mots dispersos á son lloch correponent, ja hi tenen un ratet de feyna.

La custodia de la Catedral de Barcelona

«Aqueixa custodia es d' estil gòtich, d' or macis y está adornada ab profusió y riquesa. La portan en una cadira de plata dorada, també gòtica. Entorn de la custodia y de la cadira, s' hi veu una banda brodada ab profusió de perlas.

Las demás joyas y pedras preciosas que la enriqueixen son innumerables. Crida l' atenció, especialment, una grossa cadena d' or, recarregada de perlas; luego un rubí Cabujor del tamany d' un ou de colom; una creu formada per seixanta sis diamants; altres moltes creus de pedras finas; una esmeralda tassada en 1500 ducats d' or una cadena ab rubis, estimada en 1,300 duros; un diamant negre, igual en dimenssions al famós de Sancy de Fransa; sis rosaris de perlas finas, varias cadenas d' or quins grans, també d' or, pesan una unsa cada hu, alternats ab preciosos granates de Síria; una rama de palmera formada ab ópals d' Orient, estimada en 4000 duros, y finalment, una infinitat d' anells y altres pedras.

En resum; la custodia contè 1,206 diamants, més de 2000 perlas, 115 ópals orientals, 15 zafirs y moltes turquesas.

VENJANSA COMPLERTA

(Mónolech d' un marit burlat)

¡Soch l' home mes desgraciat!...
 ¡Deu meu quina mala estrella!
 Figúrinse vostes, qu' ella,
 la dona, se m' ha escapat!...
 Deu fer cosa de mitj' hora
 que hi arriuat de París...
 baixo del tren, pujo al pís
 y 'm veig que la dona es fora.
 Jo prou l' anava buscant
 ab lo cor plé d' emoció...
 ¡Sols hi vist en un recó
 la seva mare plorant
 —Com es que ploreu?... Que hi há?
 li he preguntat tot seguit
 —¡Ay fill meu, la sogra ha dit
 ¡Ay fill meu, déixam plorá!
 —¿Pro perquè? ¿Qué no está bona
 la Pepeta?... Apa... ¡parleu!
 —Per ella ploro... fill meu!...
 ¡Ja t' has quedat sense dona!
 —¿S' ha mort? ¡Deu meu quin fracás!
 ¡Morta, morta! ¡Deu piadós!
 (Y 'ns hem abraçat tots dos
 y... plora que plorarás!)

—No es morta, fill meu ha dit
 la sogra al últim- No ho es
 més... ¡tant de bo que ho sigués!
 —¿Y aixó? ¿que hi ha?
 —T' ha fugit!
 —¿Com qu' ha fugit?... ¿cóm s' entén?
 ¿Y fa molt?
 —No; l' altre dia
 —¿Tota sola?
 —En companyia
 de las joyas... y un tinent.
 —Oh, la infame!

—Y tinch de darte
 l' encárrech que 'm va deixar
 moments avants de marxar
 Té; llegeix aquesta carta.
 —«Espós meu; no pensis mal
 me n' hi anat també á París
 puig véurer lograré aixís
 la Exposició Universal.
 No m' hi vas deixá veni
 y 'l meu desitj coneixias?
 donchs, fill meu, ¡si no ho sabias
 las donas, ho fém així!
 Si bé es algo compromés
 lo que faig, no tinguís pó...
 ¡Se la meva obligació!
 contéstam: *Hotel Anglais*.
 Perdónam l' atreviment
 que hi tingut y ab mi confia
 Ja sabs tu quant t' aprecia
 ta esposa,

Pepa Climent

¡Ja veuhen si tinch rahó
 d' estar aixís... escamat!...
 ¡Soch l' home mes desgraciat
 de tota la Créació!
 «Perdónam l' atreviment»
 diu ella «y ab mi confia»
 ¡Jo prou la perdonaria
 si no anés ab un tinent!
 Pro ves, si tindré confiansa
 sent aixís!... ¡Ca!... ¡No pot ser!
 Lo que ara jo vaig á fer,
 es preparar ma venjansa...

Ja tinch idea... ¡senzilla
 pro d' efecte!... si, es precis...
 Lo sogra cap á París
 ¡que la mantingui sa filla!
 ¡Bravo!... ab lo tren de demá
 que fugi de Barcelona...
 ¡Quin xasco rebrá la dona!
 ¡Ja 'ls dich que 's divertirá!
 Quan fora la sogra sigui,
 desseguida 'l pís desllogo...
 M' arriyo á Valcarca y llogo
 un bonich *chalet* qu' estigui
 en lloch bastant amagat
 y ab jardinets al voltant,
 lo faig amoblá al instant
 y quan estigui amoblat,
 seré l' home més felís,
 puig escriuré á la *Charlotte*,
 una preciosa *cocotte*
 que vaig coneixe á París.

Ella vindrá á Barcelona;
 jo ab ella, seré ditxós,
 y d' aquest modo inginyós
 m' hauré venjat de la dona!

Ella que vagi fent bromas
 y que s' hi estigui á París...
 «¡Las donas ho fém aixís!»

¡Donchs també ho sabém fé 'ls homes!

Per la cópia

M. RIUSECH

INTIMA

Lo que 'm passa amb tu Loleta,
 es un cas dels mes xocants;
 un cas que no me 'l esplico
 facilmente, com ja veurás.
 Afígurat t' que jo y tu,
 (o be tu y jo, qu' es igual),
 fa catorze anys, si no m' orro,
 catorze anys! que som casats.
 Ves escoltantme, Loleta,
 qu' es un cas molt singular.
 a pesar de que an á tu
 ja se t' escampan pe 'l cap
 uns fils de plata finissims
 que adornan lo teu semblant;

y a pesar de que an á mi
 me faltan tots els caixals
 y de dents ja no me 'n quedan;
 a pesar de que ja 'm cau
 la baba, com si fos jayo...
 ¡y sols tinch trenta tres anys!
 A pesar de tot aixó,
 y de molts altres pesars,
 no sé perquè esposa meva
 com mes els anys van passant,
 jo t' estimo mes encare.
 ¿Has vist un cas mes estrany?

Ll. G. SALVADOR.

RETALL

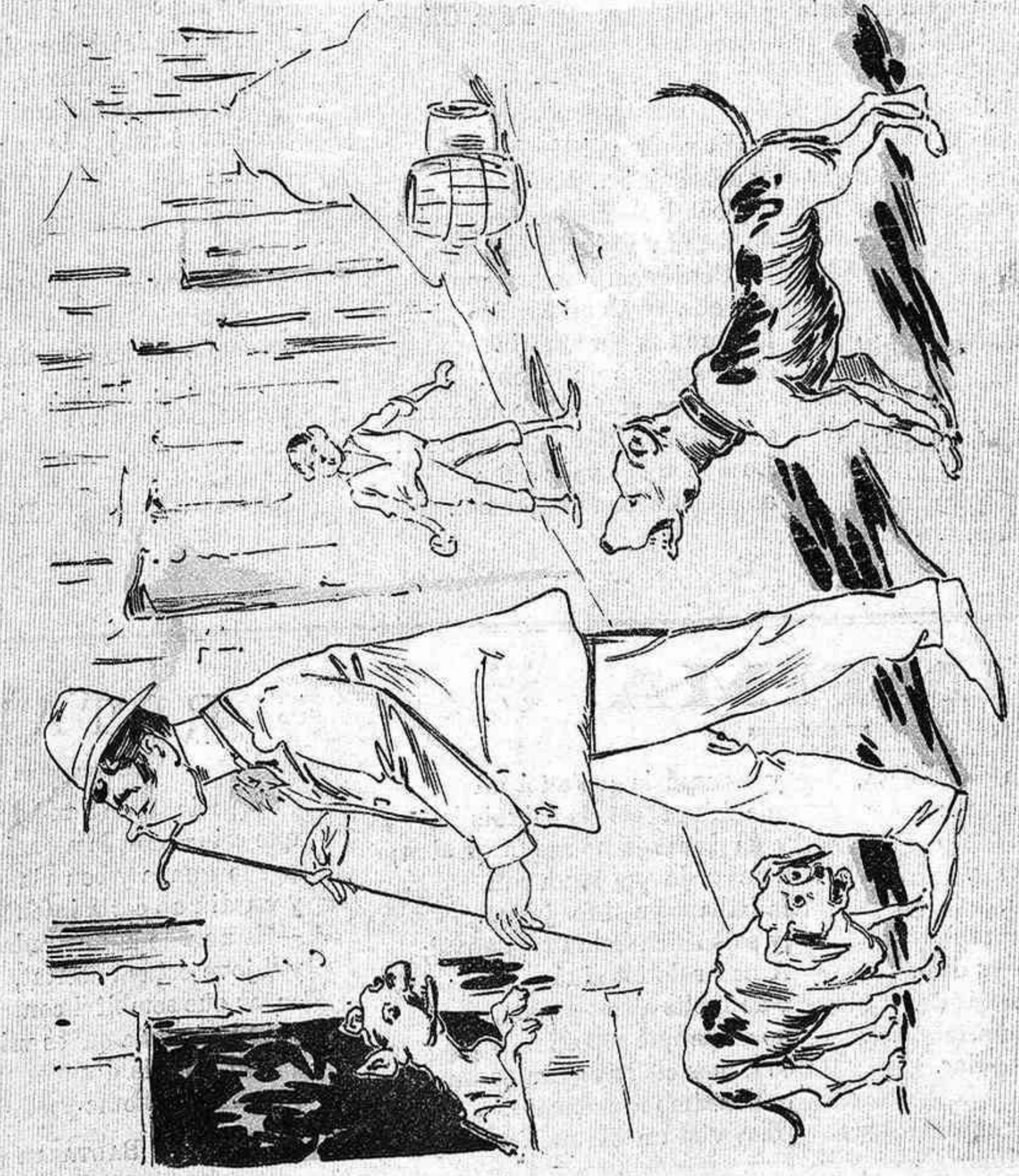
¡S parla d' una ex-honrada
 que crida molt la atenció
 per lo guapa y ben plantada,
 y un diu ab certa intenció:
 —Es una dona ilustrada.
 y 'l jove estava acertat,
 encar que sembli 'l contrari,
 puig 'm consta qu' es vritat
 que hi há més d' un setmanari
 que son retrato ha portat.

BALTASAR FARCOSA.

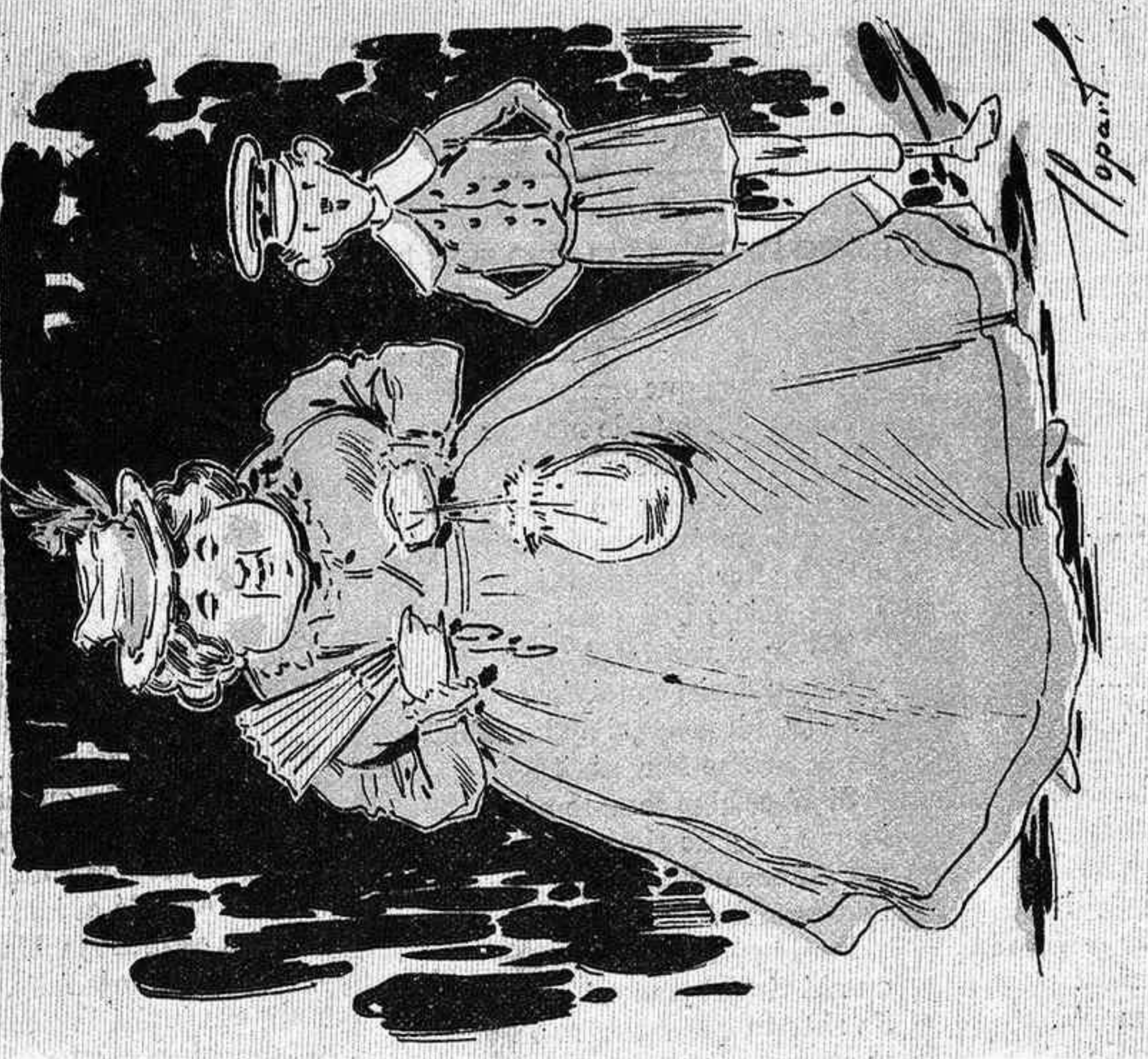
UN MES A PEGADILLA

per J. LLOPART

LA TOMASA

Els senyors de Barcelona son rebuts a Pegadella ab demostracions de verdader carinyo. Aquí tenen al hereu de D. Panxo qu' es á tot' hora objecte d' aquestas manifestacions.

La mamá Donya Tula y en Canutito lluheixen lo seu ayre aristocràtic pe 'ls tor-tuosos carreróns de la vila.

En cambi D. Panxo, home práctic y campexano, passará la temporada sens hiber fet alire cosa que mirarse en els tocinos, com si fós en un mirall, estudiant en els perfils de la testia, els de la propia individualitat.

IDILI

Al peu de un marge — cobert d' herbeta
ahont la calandria — fa oir sos cants,
amorosida, — gojosa parla
gaya parella — d' enamorats,
—Tens els ulls, nina — com dos estrelles;
ton nas, de cera — blanca n' es fet
y ¡ay! els teus llavis, — somrisents sempre,
de coral semblan — tan vermellets!—
Diu aixó 'l jove, — y la donzella
per no ser menos, — fa am tó mol dols;
—lo teu bigoti, — de pels finissims,
al or pareixes — essent tan ros...—

D' eixa manera, — la tal parella
segueix tirantse — frassas galants,
fins que tot d' una — del cel ne cauhen
quatre gotetas — que 'ls deix mullats.

GRATACÓS

Bibliografia

Figuran en la taula de nostra Redacció las següents
obras darrerament publicadas

!May més! monólech en prosa, original de nostre com-
pany de Redacció Joseph Barbany (Pepet del Carril) es-
trenat ab grandíós exit en lo teatro Romea la nit del 12
de Mars últim;

Lo secret d' un testament, comedia en un acte y en
original de J. de Argila y Font, estrenada ab exit en
lo esmentat teatro Romea en lo 15 de Maig passat.

Los minayres drama en tres actes y en prosa original
de Manel Rovira y Serra, estrenat ab extraordinari
aplauso en lo referit teatro Romea en la vetlla del
4 Decembre de 1899.

El ball infantil diálech comich en vers, original de
Joseph Asmarats, estrenat ab éxit en lo teatro de la
Societat La Union en lo dia 19 de Juny de 1899.

Aquestas quatre aplaudidas obras, forman part de la
Biblioteca de *Lo Teatro Regional*, la que ha arribat
al N.º 157 de son cada dia mes important catálech.
Remerciém degudament l' atenció.

¿ JA HA SORTIT ?

CHINA

Interessant llibret d' actualitat contenint gran copia de *Datos geo-
gráfichs, polítichs, etc.* del Imperi Central Assiátich, una relació
detallada de la insurrecció dels *boxers* y *matansas dels cristians* se-
guit de un *estudi del famós problema xino-europeu*.

Consta de 16 planas ab numerosas ilustracions de *personatjes, tipos
xinos y extrangers, defensa desesperada de la Legació Inglesa, com-
bats, etc. etc.* y un **MAPA COMPLERT** del teatro de la guerra, l'
únic publicat recentment á Espanya,

PREU 15 CÉNTIMS

PERA LOS PEDIDOS

RAMÓN ESTANY - S. Ramón, 6 - BARCELONA

China ¡JA HA SORTIT! China

EPIGRAMAS

A lo noy petit d' en Tano
la Pepa li va pegá,
y ell enfadat va exclamar
¡cuydado que 'm toqui 'l nano!

B. Bofill.

En Pau Poch de tant 'n tant,
encen llum á un gos y á un Sant.
¿Que 's molt ximple aquest Pau Poch
—No, es un devot de Sant Roch.

F. Ll. y B.

Com totas ets romancera,
com totas tens de ploraire
y com totas rondallera...
pero molt mes de xerraire.

Mas

LA QUESTIÓ DELS XINOS

—M'agradaria barallar-me ab un xico.

— Si jo fos governa, hi enviava un exercit de frares y capellans.

—Y al devant al bisbe.

— A mi m'agradaria tenirne un per estirarli la qua.

— Jo m'entretindria ab las xinas.

—Y jo ab l'arrós del pais.

Tal farás tal trobarás

La Ciseta y en Ramón
quinze anys fa que van casarse;
ell treballa de manyá,
ella á estonas cús y planxa.
Los estalvis que n' han fet
se 'ls ha emportat la maynada,
que cinch fills los doná Deu
y ja al cel n' hi tenen quatre:
sols los resta 'l mes petit
que set anys ne conta ara;
bellugós y ajogassat,
res á son magí s' escapa;
si 'l pare lo te volgut,
més y més li té sa mare,
y li té més que tots dos
lo pobre aví qu' es á casa.

Lo vell pare de 'n Ramón
ne té ja prop de setanta:
ningú 'l vol á treballar
que 'ls amos de vells se 'n cansan.

L' hivern ha sigut crudel,
s' han conseguit las glassadas
y l' avi arraulit de fret
s' es ajocat en son catre.
Lo metje l' ha visitat
y ha dit que la cosa es llarga;
la Ciseta y en Ramón
s' han mirat sense parlarse.
Los deutes los hi fan por,
la miseria los espanta.
han pensat en l' Hospital
y allí hi portarán son pare:
son fill mateix li durá
per no dí als vehins paraula.

Tan bon punt lo dia naix,
al vell malalt ja ho entaulan,
l' avi gira 'ls ulls al cel
y plorant deix llit y casa.

Dels que pasan pél carrer
¡qué farrenyas son las caras!
¡lo sol quín color més trist!
¡qu' estret lo cor del vell pare!...

En Ramón li dóna 'l brás
que 's prou llarga la distancia;
quan son vora al Hospital
los precisa d' aturarse,
lo vell ha de descansar
que 'l respir l' ofech li tapa.

Cantó de Sant Agusti
tots dos han fet la parada:
l' avi aixugant la suor
ne mormola eixas paraulas:

—Ay, fill meu, aquí mateix
dexora eixa esglesia santa,
duhentlo també al Hospital
vaig fer descansá' al meu pare. —

En Ramón, al senti' aixó
s' ha tornat blanch com lo marbre.

—Vos al vostre hi vareu dur
¡y jo á vos també hi portava!
¡y soch pobre y tinch un fill!...
Pare, ¡tornémse' m. á casa!

TEATROS

NOVETATS

S' han fixat ja los cartells de la gran companyia d' ópera italiana que baix la direcció del intel·ligent mtre. Sr. Perez Cabrero, deu donar 50 funcions de un repertori escullidíssim figuranthi entre ellas la *Manon* de Massenet y *La Bohème* de Puccini, óperas las dugas novas en aquet teatro.

La setmana entrant publicarem lo notable *elenco* de la mateixa.

GRAN-VIA

Ha obert sas portas aquet concorregut teatro ab una companyia cómic-dramática, que s proposa explotar lo género de obras de mágica, havent comensat ab la coneguda y sempre aplaudida, titulada *Urganda la desconocida*, en que lo director de la mateixa Sr. Bolumar hi ha lograt una bona série de aplausos, aixis com també las principals parts de la companyia.

Urganda, ha sigut presentada ab relativa propietat, tant en trajos com en decoracions, per lo que creyém donará bonas entradas.

TIVOLI

La companyia de sarsuela que actua en aquet teatro va logrant la favor del publich per la varietat que dona, ja que diariament executa las mes celebradas obras del género *chico*.

Figura com á estrella de la mateixa la Sra. Millanes (Lola) que si bé sa veu ha perdut la robustés de anys enrrera encara se li observa qualitats artísticas, que atestiguan lo renom alcansat.

Altra de las artistas mimadas de la companyia es la senyoreta Benitez que ab tot y sa petita veu, se fa acreedora á las mes vivas simpatias per sa afinació y bon gust.

Del sexo *feo*, sobresurtiria lo Sr. Alfonso, si no fes tan abús del *morcilleo* tenint la *especial* gracia de que las mes de las vegadas hi está bastant inoportú.

Pera avuy s' anuncia lo benefici y despedida de la senyora Millanes. Preveyém un plé.

NOU RETIRO

Entre las obras que s' han posat per primera vegada en la passada setmana, hi figura *Cin-ko-ka* que ha sigut pera lograrhi un triumpo la Sra. Coliva y lo Sr. Pomer.

També hi hauria lograt éxit lo Sr. Grossi, si no tingués lo vici de precipitar tant la dicció, de manera que se li perden las mes de las paraulas.

Continua sent la artista mimada de la companyia la senyora Saroglia, qui en lo repertori de óperas de género lleuger, ha lograt alcansar ja, una reputació di tingidíssima.

UN CÓMIC RETIRAT.

Campanadas

L' *golfo* petit segueix sa tasca en la Casa Gran comensantla diariament á l' hora de las vessas y reanudantla á l' hora de las sopas.

Are diu que vol ficarse dins l' acueducte de Moncada, d'ahont no se sab si 'n sortirà durant tot aquet mes.

Sortint de Moncada anirà á fer una visita á Terra Santa y allá á Jerusalem hi far oració tot lo Septiembre.

Al cap-de-vall tot s' reduhirá á un viatge de recreo.

Vul dir, que, ben tonto qui s' hi engolfa ab aixó dels Golfins.

*

Dias endarrera un *esqueneta*, un *tresetu* ó un *filomeno*. digueuho com volguéu, se passejava vestit de dona pe 'l carré de la Diputació.

¿Un filomeno pe 'l carré de la Diputació?
 ¿No seria pas un altre diputat provincial que li volen mal?

*

A propòsit de la Filomena ¡ay! de la Diputació:

'Ls professors de la Escola de Bellas Arts designats per la Corporació provincial á fi d' estudiar 'ls avensos de sas respectivas facultats que 's presentin en la Exposició de Paris, encare continuan á punt de marxa... sense poguerse 'n anar, perque la mateixa Diputació no conta ab fondos pera entregarlosi la cantitat que á cada un d' ells va asignarse.

¿Oy que sembla ridicul, aixó?

Donchs, no ho es gens; es senzillament incalificable.

Se tractés d' alguna carretera, qual trassat s' hagués de modificar, gastant molt pera poguer passar apropet de la finca d' algún dels diputats, alashoras de fondos no 'n faltarian.

¿Perqué 'ls varen designar, donchs, á n' aqueixos professors, si no tenian fondos?

¿Perqué? Per cubrir las formas.

*

Ja han arribat á puesto la primera tanda de obrers que han anat á la Exposició á apendre.

Entremitj dels tals obrers, triats per recomendacions é influencias, diuhen que s' hi trovan bastants *caballers* que van á estudiar la *industria* de la nació vehina.

Lo duch de Sexto y 'l marqués de Villalobar anirán á rebre á totas las comisions obreras que vagin allá y 'ls obsequiarán á tots dels fondos de representació ab que contan aquells personatjes, dignes (?) representants d' Espanya en aquell Certámen, y s' hi franquejarán tot lo que permeti la alcurnia de la levita tractantse del *roce* ab la brusa.

Per me, que 'ns sembla que nostre infelís Govern, volent popularisarse á Paris, com aqui farà sempre un ali-oli negat.

*

Lo viatge maritim de la Cort está siguent la admiració de las demás Corts Europeas.

S admiran de la sang freda y del heroisme de nostra Cort al exposarse á navegar per aquestos mars á bordo de de barcos de cartró-cuyro.

Las cancellerias d' Europa regoneixen que encare hi ha á Espanya restos d' aquells ánims que ja han fet ayguas pero que la Historia conc ptua com 'ls primers Almirants d' aquells temps.

Al recontra-almirant *Sinvela*, autor d' aqueix viatge eg li donan lo dictat de *Joan de Austria fi de sigle*.

Y finis Hispania.

*

En Romero Robledo ha estat á Miramar (no 'l de Montjuich) á besá 'ls peus de S. M. la Reyna.

¡Mal síntoma!

Sento furtor de suor de peus... del país que sua de cap á peus cada vegada que aqueix regenerador (de boquilla) de la Patria dona senyals de vida y de sas aspiracions, digali ambicions.

Si 'l gall d' Antequera no alsés tant 'l *gallo*, xerrant aqui y allá, oferintnos la salvació d' Espanya, potsé arribaria á convence'ns.

Are... no tenim cambi.

*

Ah! 'ls representants de la civilisació europea, á Xina tornan á estar reviscolats per uns quans diats.

Es dir; are com are potsé encara son á fer malvas...

No, no; tornar á corre ab lo cap envenat y ab una fam que ls aixeea...

Pro, si, si; 'm sembla que 'ls varen torná á escabetxar...

La veritat; are no 'm recorda.

En lo número vinent 'ls ho diré del cert... si no m' enganyan.

*

Lo *Che* de Persia *guilla* de Paris ab 600 baguls plens de objectes comprats allí, molts d' ells d' instalacions de la Exposició: es dir, necessita un tren de carga.

¡Quina barrila farán las donas del seu bordell ab tantas joguinas com 'ls portará l seu ... d' aixonsas'

Los botiguers de Paris diu que malaheixen á ne 'l plagiari de n Bressi que li volia fer un cap nou, perque ha sigut causa de que 'l Ché no s' hagi quedat uns quants dias mes per liquidar tots 'ls establiments de capritxos.

Y de darrera se 'l rifan desde 'ls reporters del *Figaro* fins als trinxerayres.

¡Que 'n son de *mantegayres* 'ls parisiens!

*

Lo Sultá de Turquia, d' ensá del assassinat del rey de Italia, sembla que s' hagi purgat.

L' altre dia, passejantse pe 'l Parque de casa seva, segons malas llenguas, 's va desmayar com si fos una *huri* ó una qualsevol.

¡Quins sultans fá Alá!

'M daria vergonya de ser Sultá y tenir, tant canguelis.

A casa teniam l *Sultán*, anys endarrera, y encare que l amenassessin, no 's movia del puesto; no s' espantava may.

Y aixó qu' era gos.

¡Hi han temors molt bestials.. ab rahó!

*

Sembla que l' Orfeo catalá té acordat definitivament fer una excursió artística per Europa.

Per aquest motiu desistirá d' acceptar invitacions que li han fet varias poblacions de Catalunya, á fi de poguer dedicarse á estudiar de debó novas composicions pera refrenar al extranger lo sello de notabilissim que ja té fixat en tots los certificats extesos aqui á Espanya d' ensá que, gracias al insostituible Millet, ningú anyora á la célebre *Capella Russa*.

'Ls de la terra d' aquell *dato* tant famós que 's mosseguin la llengua y qu' estrenyin l... paneret.

LITOGRAFIA BARCELONESA

— de Ramón Estany —

6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

UN TRINXERAYRE PETIT

Un trinxerayre menut
que` diu que busca .. pessetas;
tot plegat no serà res,
fora 'l pago de dietas.